İman, İbadet Ve Salih Amel
Gönderen Kadir Hatipoglu - Şubat 12 2015 17:34:48

Kıymetli cemaatimiz sohbetimize başlamadan önce bizleri mahlukatın içersinde insan olarak yaratması ve insanlar içersinde de İslamla , müslüman olmakla müşerref kılması ve bizleri sayısız nimetlerle donatması sebebiyle Rabbimize kainattaki zerrât adedince hamdediyoruz. Rabbimiz hamdlerimizi kabul eylesin! Dînî ve dünyevî hayatımızda bizlere her daim örnek olan iki cihan serveri edendimiz Hz. Muhammed Mustafa (sas)’e kainattaki zerrat adedince salat-ü selam olsun! Rabbimiz Efendimizin şefeatine cümlemizi nail eylesin. Kur’an’ın ve sünnetin nurlu yolundan rabbim bizleri ayırmasın inşallah! Rabbim birliğimizi, beraberliğimizi daim eylesin. Kalplerimizi ve gönüllerimizi iaman ve Kur’an’dan yoksun eylemesin. Dünya ve ahirette bizlere her daim iyilik ve güzellikler ihsan eylesin inşallah! Cumanız mübarek olsun.. Bu haftaki Cuma sohbetimize sizlere iman, ibadet ve salih amelden bahsedecğim inşallah. Öncelikle bu kavramların sözlük ve ıstılah anlamları üzerinde durmak istiyorum. İman’ın Tanımı; Sözlükte "birini söylediği sözde tasdik etmek, söylediğini kabul etmek, gönül huzuru ile benimsemek, karşısındakine güven vermek, şüpheye yer vermeden kalpten tasdik etmek; eman vermek, emin kılmak" anlamlarına gelen imân, ıstılahta, Hz.Peygamber'in Allah'tan getirdiği ve zarûrât-ı diniyye olarak bilinen hükümleri, haber verdiği şeyleri tereddütsüz kabul ile bunların gerçek ve doğru olduğuna inanmak demektir. İslâm bilginleri arasında îmânın tanımı ve mahiyeti konusunda bazı farklılıklar bulunmaktadır. İmânı sadece kalp ile bilmek veya dil ile ikrardan ibaret şeklinde tanımlayanlar olmuştur. Ancak Ehl-i Sünnet âlimlerinden Eş'arî ve Maturîdîler iîmânın, kalp ile tastik olduğunu, Ebû Hanîfe ise kalp ile tasdik ve dil ile ikrar olduğunu söylemiştir. Buna karşılık bazı âlimler de, kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve organlarla amel etmek olarak kabul etmişlerdir. İmânın esasları Allâh'ın varlığına ve birliğine, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kader ve kazaya, yani hayır ve şerrin Allâh tarafından yaratıldığına inanmaktır. İmânın Allâh katında makbul olabilmesi için; İmânda şüphe bulunmayıp kalben kesin olarak inanılması, bütünlük olması (inanılması gereken şeylerin tamamına inanılması), imân ve ibadete şirk karıştırılmaması, yeis halinde olmaması (ölümden ve ilâhî azapla karşılaşmadan önce olması), dince kutsal sayılan şeyleri, âyetleri, dinî hükümleri küçümsememesi gerekir. (F.K.)(DİB Yay. Dini Kavramlar Sözlüğü) İbadet’in Tanımı; Sözlükte "itâat etmek, boyun eğmek, kulluk etmek, tevazu göstermek, ilâh edinmek; din ıstılahında, mükellef insanın nefsinin arzusu hilafına Rabb'ına tazim için yaptığı fiil ve niyete bağlı olarak yapılmasında sevap olan ve Allah'a yakınlık (kurbet) ifade eden şuurlu itâat" anlamına gelir. İbâdet; boyun eğmenin, itâat etmenin, saygı göstermenin ve kulluğun en son noktasıdır. Kur'ân'da Allah'a ve Allah'tan başkalarına ibâdet söz konusu edilmiştir. 82 âyette Allah'a ibâdet kavramı kullanılmıştır. İnsan, Allah'a ibadet için yaratılmış (Zâriyat, 51/56), bütün Peygamberler, insanları Allah'a ibâdet etmeye davet etmişler (Bakara, 2/83), kendileri de Allah'a ibâdet etmişlerdir (Ra'd, 13/36). Kur'ân'da hem "ey insanlar" (Bakara, 2/21) hem de "ey mü'minler" (Hac, 22/77) hitabı ile Allah'a ibâdet edilmesi emredilmiş ve ibâdetin ihlasla (Beyyine, 98/5) ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmadan yalnız Allah'a yapılması istenmiştir (Nisâ, 4/36). Kur'ân'da ibâdet kavramının; tevhid (Nisâ, 4/36), itaat (Bakara, 2/172), dua (Mü'min, 40/60),

boyun eğmek (tevâzu, tezellül, huşû ve istikân) (Fâtiha, 1/5), îman ve sâlih amel (Nisâ, 4/172,173), Allah'ı tesbih ve secde (A'râf, 7/206), Allah'ı bilmek ve tanımak gibi (Zariyât, 51/56) geniş bir anlamı vardır. Dolayısıyla Kur'ân'da ibâdet kavramı; Allah'ın varlığını ve birliğini ikrar etmek, kitap ve Peygamberlerini doğrulamak, Allah'ın razı olduğu şeyleri yapmak, Allah'ın hükmüne razı olmak, nimetlerine şükretmek, musîbetlere sabretmek, insan haklarına saygı göstermek, onlara şefkat ve merhamet etmek gibi îman, ahlâk, namaz, hac, zekat, oruç, cihad, evlenme, boşanma, helâl-haram, mîras, ticaret, ahde vefa, yemin, keffâret vb. İslâm'ın bütün ahkamını uygulamayı, emir ve yasaklarına riâyeti ve Allah'ın sınırlarını korumayı ifâde eder. Uygulama itibariyle ibadetler, 4 kısma ayrılır: 1- Îmân, ihlas, niyet, tefekkür, marifet, sabır, takva, havf ve reca gibi kalbî-batinî ibadetler. 2- Namaz, oruç dil ile zikir, tesbih, tehlil, tekbir, tahmid ve dua, ana-babaya iyilik, insanlara iyi muamele ve sıla-i rahim gibi vücut azalarıyla yapılan ibadetler. 3- Zekat, sadaka, yakınlara ve fakirlere yardım, Allah yolunda infak gibi mal ve servetle yapılan ibâdetler. 4- Hacca gitmek, malı ve canı ile cihat etmek gibi hem mal ve hem de bedenle yapılan ibâdetler. Bir amelin ibâdet olabilmesi için; kişide îmân, niyet ve ihlâs olması ve ibadetin İslâm'a uygun olması gerekir. (İ.K.) (DİB Yay. Dini Kavramlar Sözlüğü) Salih Amel’in Tanımı; Sözlükte "yararlı, iyi ve güzel amel" anlamına gelen amel-i sâlih, din dilinde; îmanın gereği olarak ihlas ve iyi niyetle yapılan, Kur'ân ve sünnete uygun olan her türlü söz, fiil ve davranışlara denir. Kur'ân'da yetmiş iki âyette "amel-i sâlih" "îman" ile birlikte geçmiş, îman edip amel-i sâlih işleyenlere mağfiret, büyük mükâfat ve cennet vaat edilmiştir (Bakara, 2/25; Mâide, 5/9). İslâm bilginleri "amel-i sâlihi"; farz, vacip, sünnet, müstehap ve mendup kısımlarına ayırmışlardır. Namaz kılmak ve zekat vermek gibi ibadetler amel-i sâlih olduğu gibi, dürüstlük, doğru sözlülük ve meşru bir işte çoluk çocuğunun rızkını temin için çalışmak da sâlih ameldir. Allah'ın rızasına uygun olan her amele sâlih amel diyebiliriz. Tevbe sûresinin yüz yirminci âyetinde mü'minlerin Allah yolunda açlık, susuzluk, yorgunluk ve sıkıntıya uğramaları, bir yeri zaptetmeleri, kâfirlere karşı zafer kazanmaları sâlih amel olarak ifade edilmiştir. Sâlih amel ile sevap elde edebilmek için insanın mutlaka îmanının bulunması ve şirkten uzak olması gerekir (Kehf, 18/110). Îman, ibadet, Allah ve peygamberin emir ve yasaklarına uymak amel-i sâlih kavramına dahildir (Kehf, 18/30; Buhârî, Îmân, 18 (II, 12). Kur'ân'da îman edip sâlih amel işleyenlerin, yaratıkların en hayırlıları olduğu bildirilmiştir (Beyyine, 98/7). Allah'ın rızasına uygun olmayan her türlü inanç, söz, fiil ve davranışlara amel-i gayr-i sâlih denir. Bu kavram, sâlih amelin zıddı olup Kur'ân'da bir âyette geçmiştir (Hûd, 11/46). Sâlih olmayan amel, Kur'ân'da amel-i seyyie olarak da ifade edilmiştir. Amel-i seyyie; sözlükte kötü ve zararlı amel anlamına gelen bu tabir, din dilinde, Allah ve peygamberin emir ve yasaklarına uygun olmayan, sahibinin günaha girmesine sebep olan söz, fiil ve davranışlara denir. Bu tâbir Kur'ân'da amel-i sâlih'in zıddı olarak kullanılmıştır (Tevbe, 9/102; Fâtır, 35/10; Mü'min, 40/58). Nisâ sûresinin 123. âyetinde "Kim kötü bir amel işlerse onunla cezalandırılır" denilmiştir. (İ.K.) (DİB Yay. Dini Kavramlar Sözlüğü) Îman, kalbin amelidir. Çünkü imanın yeri kalptır. Kuran’ı Kerimde imanın kalbe ait bir salih amel olduğu, Nuh (a.s.)’ın oğlunun Allah’ı inkar ve isyan etmesini “salih olmayan bir amel” işlediği ifade edilerek bildirilmiştir:

  قَالَ
يَانُوحُ
إِنَّهُ
لَيْسَ مِنْ
أَهْلِكَ
إِنَّهُ
عَمَلٌ
غَيْرُ
صَالِحٍ   “(Allah) ey Nuh! O (gemiye binmeyen) oğlun senin ailenden değildir. O’nun yaptığı salih olmayan bir ameldir…” (Hud, 11/46). Bu ayet-i kerimeden ilk salih amelin iman olduğunu anlıyoruz. Yine bu anlamda diğer bir ayette şudur: Salih amel, Kuran’da iman anlamında, küfür kelimesinin zıddı olarak   kullanılmaktadır:
كَفَرَ
فَعَلَيْهِ
كُفْرُهُ
وَمَنْ
عَمِلَ
صَالِحًا
فَلِأَنفُسِهِمْ
يَمْهَدُونَ
 وَمَن
         “Her kim inkar ederse, inkarı kendi aleyhinedir. Ve kim de salih amel işlerse, kendileri için rahat bir yer hazırlamış olurlar” (Rum, 30/44).   Kur’an’da iman ile salih amel pek çok ayette birlikte zikredilmiş ve bunların etle tırnak gibi birbirinden ayrılmayacağı vurgulanmıştır. İman dikilen bir meyve fidanına benzeticek olursa amel de onun dibinin çapalanması , sulanması zararlı dalların budanmasıdır. Eğer bunlar yapılmazsa nasıl ki meyve fidanından fayda elde edmezsek ve zamanla o fidan kuruyup gidercekse salih amelle beslenmeyen desteklenmeyen iman bizi son nefese kadar götürmeyebilir, bu da kişi için felaket demektir. Rabbim son nefesimizde de bizlere iman nasip eylesin! “Kişi nasıl yaşarsa öyle ölür, nasıl ölürse de öyle haşrolunur” sözü bizim kültürümüzde önemli yer etmiştir. Amel imandan bir cüm müdür? Değil midir? Konusuna girip kelamî bir tartışma yapmak istemiyorum ama şunu ifade etmeliyim ki; amelsiz iman olmaz, o iman bizi daha önce de belirttiğim gibi ötelere götüremez. Karşı karşıya kaldığımız ciddi imtihanlarda Allah’a isyan edip haşa ve kella iamandan çıkabiliriz. Bundan dolayı hayatımızı salih amellerle donatmalıyız. Tabii ki imanımız üzerine güneşin doğup battığı herşeyden çok daha değerlidir. Amelin Allah katındadeğer bulabilmesi için onun iman dairesi içersinde olması lazım yani; Bir amelin salih olabilmesi için ameli işleyen kimsenin mümin olması, şirk ve göşterişten uzak durması, ameli iyi bir niyet ve ihlasla yapması ve amelin İslam’ın prensipleriyle çatışmaması gerekir. İnanmayan bir insanın yaptığı güzel, faydalı, işler “salih amel” kapsamında değerlendirilemez. Çünkü amelin sıhhati için imanın gerekli olduğunu Yüce Kitabımız Kur’an şöyle ifade etmektedir:
وَمَنْ
يَكْفُرْ

بِالْإِيمَانِ فَقَدْ
حَبِطَ
عَمَلُهُ “Kim iman (esasalarını)inkar ederse o kimsenin ameli boşa gider” (Maide,5/5)   Bakınız Kur’an, mü’min olmayanların işlediği salih amelleri nası tasvir ediyor; Yüce Allah inkar edenlerin amellerini fırtınalı bir günde rüzgarın şiddetle savurduğu küle ve seraba benzetmektedir. Mümin olmayanlar, kıyamet gününde yaptıkları amelerden hiçbir şey elde edemiyeceklerdir:
مَثَلُ
الَّذِينَ
كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ
أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
اشْتَدَّتْ
بِهِ
الرِّيحُ فِي
يَوْمٍ
عَاصِفٍ لَا
يَقْدِرُونَ
مِمَّا
كَسَبُوا
عَلَى شَيْءٍ
ذَلِكَ هُوَ
الضَّلَالُ
الْبَعِيدُ
“Rablerini inkar edenlerin durumu şudur: Onların işleri, fırtınalı bir günde rüzgarın şiddetle savurduğu küle benzer. (Dünyada) kazandıkları hiçbir şeyin (ahirette) yararını görmezler. İşte bu derin sapıklıktır.”(İbrahim 14/18) İman edip salih amel işleyen, hakkı ve sabrı insanlara tavsiye eden insan ziyane ugramaktan kurtulur:
وَالْعَصْر
إِنَّ
الْإِنسَانَ
لَفِي خُسْرٍ
إِلَّا
الَّذِينَ
آمَنُوا
وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ
وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ
وَتَوَاصَوْابا
بِالصَّبْرِ
ِ   "Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine

sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir) (Asr,103/1-3) anlamındaki âyet bu gerçeği ifade etmektedir.   Yüce Allah'ın cennette yüksek derecelere nail olmayı imanla beraber salih amele bağlamış ve bu konuda şöyle buyurmuştur: وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُوْلَئِكَ لَهُمْ الدَّرَجَاتُ الْعُلَا   “Kim de O’na salih ameller işlemiş bir mümin olarak gelirse, işte onlar için yüksek dereceler vardır.” (Ta-ha, 20/75)   Yine aynı şekilde; الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ و “İnanan ve salih amemelleri işleyenleri, altlarından nehirler akan cennetlerle müjdele...”(Bakara, 20/25) buyurarak müjde yalnızca imana değil aynı zamanda salih amele de bağlanmıştır. Peygamber efendimizin hayatına ve imanına baktığımızda O’nun imanının sadece sözden ibaret olmadığını yine Peygamberimiz (a.s.), en yakınlarından başlayarak İslama’a davet faaliyetini sürdürmüş ve bu hususta büyük bir başarı elde etmiştir. Hz. Peygamberin davetinin başarıya ulaşmasının en büyük nedeni, bizzat kendisinin, davet ettiği dine samimiyetle bağlanması ve İslam'ın imanî ve ahlaki prensiplerini kendi hayatında uygulaması gelmektedir. Gerçekten O, İslam’ın insanlara yüklediği yükümlülüklerden kendisin hariç tutmamış, farzları önce kendisi uygulamış, yasaklara önce kendi uymuş ve salih amelleri pratik olarak ümmetine bizzat göstererek örnek olmuştur. O ferdî, ailevi, idari ve ekonomuk faliyetlerinde daima Allah rızasını ön planda tutarak hayatının bütününü ibadet olarak geçirmiştir. Onun gerek mabet içi ve dışı bütün hayatı salih amellerle bezenmiştir. Peygamberimiz, iman ile amelih birbiriyle olan bağlantısını şöyle ifade etmektedir: « ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلاَوَةَ الإِيمَانِ

أَنْ يَكُونَ
اللَّهُ
وَرَسُولُهُ
أَحَبَّ
إِلَيْهِ
مِمَّا
سِوَاهُمَا ،
وَأَنْ
يُحِبَّ
الْمَرْءَ
لاَ
يُحِبُّهُ
إِلاَّ
لِلَّهِ ،
وَأَنْ
يَكْرَهَ
أَنْ يَعُودَ
فِى
الْكُفْرِ
كَمَا
يَكْرَهُ
أَنْ
يُقْذَفَ فِى
النَّارِ »
     "Üç haslet vardır; bunlar kimde bulunursa o, imanın tadını tadar: Allah ve Resulünü, Allah ve Resülünden başka her şeyden fazla sevmek, Sevdiğin! Allah için sevmek, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra, tekrar küfre dönmeyi ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görmek, asla istememek." (]Buharî, İman, 9, No: 16. I, 9-10.) Bir başka hadislerinde Peygamberimiz (a.s.), iman ve hayat ilişkisine şöyle dikkatlerimizi çekmektedir:
الإِيمَانُ
بِضْعٌ
وَسَبْعُونَ
أَوْ بِضْعٌ
وَسِتُّونَ
شُعْبَةً
فَأَفْضَلُه&#16
14;ا قَوْلُ لاَ
إِلَهَ
إِلاَّ
اللَّهُ
وَأَدْنَاهَ&#15
75; إِمَاطَةُ
الأَذَى عَنِ
الطَّرِيقِ
وَالْحَيَاء&#16
15; شُعْبَةٌ

مِنَ
الإِيمَان "İman yetmiş (veya altmış) küsur şu'be (haslet)dir. En yükseği, "Allah'tan başka ilah yoktur" demek; en aşağısı ise, yoldan, eziyet veren şeyleri gidermektir. Utanmak da imanın bir şubesi(birimi)dir." (Müslim, İman, 12 No: 58 I, 63.)
            Sevgili Peygamberimiz salih amellerin bizimle birlikte ölüm ötesine de gideceğini, kabirden içeri yalnız iman ile birlikte salih amellerimizin gireceğini şöyle vurgulamaktadır: «
يَتْبَعُ
الْمَيِّتَ
ثَلاَثَةٌ ،
فَيَرْجِعُ
اثْنَانِ
وَيَبْقَى
مَعَهُ
وَاحِدٌ ،
يَتْبَعُهُ
أَهْلُهُ
وَمَالُهُ
وَعَمَلُهُ ،
فَيَرْجِعُ
أَهْلُهُ
وَمَالُهُ ،
وَيَبْقَى
عَمَلُهُ »
 “Ölüyü kabre kadar üç şey takip eder; ikisi geri döner ve biri onunla daima beraber olur. Ailesi, malı ve ameli onu kabre kadar takip eder, ailesi ve malı geri döner, geriye yalnızca onunla birlikte ameli kalır” (Buhari, Rikak, 42, III, 193.)   Bir başka hadiste ölümden sonra hayatta iken yaptığımız bir kısım salih amellerden dolayı elde edilen sevabların devam edeceğini şöyle ifade etmektedir: « إِنَّ
مِمَّا
يَلْحَقُ
الْمُؤْمِنَ
مِنْ
عَمَلِهِ
وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ
مَوْتِهِ
عِلْمًا
عَلَّمَهُ
وَنَشَرَهُ
وَوَلَدًا
صَالِحًا
تَرَكَهُ
وَمُصْحَفًا
وَرَّثَهُ

أَوْ
مَسْجِدًا
بَنَاهُ أَوْ
بَيْتًا
لاِبْنِ
السَّبِيلِ
بَنَاهُ أَوْ
نَهْرًا
أَجْرَاهُ
أَوْ
صَدَقَةً
أَخْرَجَهَا
مِنْ مَالِهِ
فِى
صِحَّتِهِ
وَحَيَاتِهِ
يَلْحَقُهُ
مِنْ بَعْدِ
مَوْتِهِ ».
      "Mü'min kişiye, hayatta iken yaptığı amel ve iyiliklerden, öldükten sonra ulaşanlar, öğretip neşrettiği bir ilim, geride bıraktığı salih bir evlad, miras bıraktığı bir mushaf (kitap), inşa ettiği bir mescid, yolcular için yaptırdığı bir bina, akıttığı bir su, hayatta ve sağlıklı iken verdiği bir sadakadır. Ölümünden sonra kişiye işte bunlar ulaşır." (İbn Mace, Mukaddime, 20, I, 22.) İbadetle ilgili olarak şöyle bir değerlendirme yapabiliriz; İbadet, sadece namaz ve Allah'ı zikretmekten ibaret değildir. Rabbin rızasını talep, emrini yerine getirmek için yapılan her sâlih amel bir ibadettir. Bir mümin, Allah'ın bütün emir ve yasaklarına uymakla ibadet etmiş olur. Hatta, yeme, içme ve yürüme gibi mubah olan ameller, bedenen sağlıklı olmak amacıyla yapıldığı zaman ibadet olur. Rabbim kendisinin bizlerden razı olacağı salih ameller işlemeyi bizlere nasip ve meyesser eylesin. Cenab-ı hak nefislerimizin ve şeytanların şerlerinden bizleri muhafaza eylesin. Caumanız mübarek olsun Allaha emanet olun!

           19.02.2014

      Hüseyin YILDIRIM

        Balışeyh Müftüsü

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler